

IGAZSÁG ÉS HAMISSÁG

Sok ezer esztendővel ennek előtte,
útnak indult az Igazság, hogy bejárja a világot,
s megismerkedjék e föld minden népével.
Amint ment, mendegélt, találkozik a Hamissággal.
Köszönti illendőképpen:

- Adjon isten jó napot, földi, hová-merre tart kigyelmed?

Felelt a Hamisság:

- Én bizony elindultam világgá, hogy megismerkedjem e föld minden népével.

- No, ha kend úgy, én is úgy - mondta az Igazság. - Menjünk együtt.

Kezet csaptak, jó barátságot kötöttek,
s megfogadták, hogy egymást jóban-rosszban el nem hagyják.
Kinek amije van, egymással megosztják.

Na, továbbmentek.
De ahogy az első helyen megállapodtak,
mindjárt az Igazság útravalóját vették elő, abból ettek, falatoztak.
Azt mondta a Hamisság: ha majd elfogy az Igazságé,
azután az ő útravalójából élnek.

Az Igazság hitt a Hamisságnak.
Hanem ha hitt, meg is járta szépen.
Mikor az ő útravalója elfogyott, a Hamisság elővette a magáét,
de egy falás kenyér nem sok, annyit sem adott az Igazságnak.
Éhes volt az Igazság, de olyan éhes, hogy a szeme is vereset, zöldet látott.
Kérte szépen a Hamisságot:

- Adj egy falás kenyeret, barátom! Hiszen én mindent megosztottam veled.

- Jól van - mondta a Hamisság -, adok szívesen,
ha megengeded, hogy kiszúrjam az egyik szemedet.

Mit volt, mit nem tenni a szegény Igazságnak,
éhes volt erősen:
megengedte a Hamisságnak, hogy szúrja ki egyik szemét.
Aztán továbbmentek.
Hanem mikor ismét éhes lett az Igazság,
a Hamisság csak úgy adott enni, ha megengedi, hogy
a másik szemét is kiszúrja.

Következő alkalommal
azt kívánta a Hamisság, hogy
az Igazságnak vághassa le a fél karját.
Az Igazság ezt is megengedte.
Más alkalommal a másik fél karját hagyta levágni,
csak hogy éhen ne vesszen.
S mikor a Hamisság kiszúrta az Igazságnak mind a két szemét,
levágta mind a két karját,
még ott is akarta hagyni az út szélén a szegény nyomorékot.
Pedig akkor olyan félen való helyen voltak,
ahol nemhogy ember, de még madár sem járt.
Könyörgött az Igazság:

- Ne hagyj itt elveszni, vezess el legalább egy városnak a kapujáig, ahol koldulhatok.

A Hamisság megígérte,
és vezette is a nyomorék Igazságot,
de nem a város végére,
hanem messze-messze, rengeteg erdő szélére, egy akasztófa alá.
Leült ott az Igazság, s várta, hogy valaki arra jöjjön,
de bizony nem jött semmiféle lelkes állat.

"Istenem, istenem - tűnődött magában -,
nem város végére vezetett ez a gonosz lelkű Hamisság,
hiszen nem jár erre senki, de senki."

Addig szomorkodott, bucsálódott magában, míg az édes jó álom elnyomta.
Hanem reggel, mikor felébredett,
úgy tetszett neki, hogy a feje fölött, bizonyosan valami fán, beszélgetnek.
Hallgatódzik, hallgatódzik,
s mindjárt észrevette, hogy
nem emberek, akik a feje fölött beszélgetnek, hanem ördögök.
Azt mondta az egyik ördög:

- Hej, ha tudnák az emberek, amit én tudok, bezzeg nem volna annyi nyomorék a földön!

- Mit tudsz, mit tudsz? - kérdezték a többiek.

- Kitaláltam az orvosságát - mondta az ördög -, hogy hogyan kell meggyógyítani a
nyomorékságot s a vakságot.

- Hát mondd el nekünk is - mondták a többiek -, mi úgysem adjuk tovább.

- Jól van - mondta az ördög -, tudjátok meg ti is. Amely nyomorék ember újhold péntekének
éjjelén meghengergőzik a harmatos fűben, annak ismét ép lesz minden porcikája, s amely vak
ember megmosdik ezen az éjjelen a fű harmatjában, visszanyeri ismét a szeme világát.

Megszólalt most a vén ördög:

- Hadd hallom, ki tud még valamit közületek?

Előállott egy fiatal ördög, s azt mondta:

- Én is kitaláltam valamit, de olyant, hogy azzal egy hét leforgásán elpusztul a király városa, a
király városának minden lelkes és lelketlen állatja.

- Hát ez ugyan mi lehet? - kérdezték mind egyszerre.

- Ez bizony az, hogy a városnak a napkeleti szélén egy nagy követ hengerítettem a források
ereire, de olyan mélyre, hogy emberi szem meg ne lássa. Ettől a kőtől egy csepp víz sem tud
felfakadni, s szomszédságban hal meg az egész város.

Többet az ördögök nem beszéltek.
Elmentek valamerre, isten tudja, merre;
hanem az Igazság mindent jól hallott a beszédjükből,
s még az éjjel megpróbálta, vajon igazat mondott-e az ördög.
Éppen újhold péntekének éjjele volt,
belefeküdt a harmatos fűbe, jól meghengergőzött benne,
s hát, halljatok csodát, kinőtt egyszerre mind a két karja!
Akkor aztán felállott, szedett mindenféle harmatos füveket,
jól megdörzsölte a szeme helyét.
Egyszerre csak visszajött a szeme világa,
látta az újholdat, látta az égen a ragyogó csillagokat,
látta a rengeteg nagy erdőt,
s látta szegény azt is, hogy a gonosz lelki Hamisság
nem város végére vezette, hanem rengeteg erdő szélére,
akasztófa alá.
Hálát adott a jó szerencséjének, hogy
nem hagyta el nagy nyomorúságában,
s mindjárt jóra gondolt:
meg sem áll addig, míg a király városába nem ér,
elmegy a királyhoz, és elémondja neki, amit az éjen hallott.

Ment, mendegélt, hegyeken-völgyeken által,
meg sem állott a király városáig,
pedig olyan éhes volt, hogy alig bírták a lábai, s mit látnak szemei:
gyászfeketébe van vonva az egész város,
gyászol ott minden ember, rettenetes nagy ott a szomorúság.
Ment egyenest a királyhoz, aki nagy búsan ült a szobájában.
De lett nagy öröm, mikor az Igazság elmondta, hogy
mi csudálatos dolog történt vele az éjen.
Hogy csak vegyék ki azt a követ a föld alól, a források szájáról,
s lesz víz ismét bőven.
Indult mindjárt a város népe,
s hát csakugyan ott volt a nagy kő a források száján.
Ahogy elvették onnan, kibuggyant az áldott jó víz,
megeredtek ismét a folyók és patakok, volt víz elegendő, ihattak a népek.

Bezzeg lett most jó dolga az Igazságnak!
Tejbe-vajba fürösztötték, s tovább nem is eresztették, hadd éljen közöttük.

Telt-múlt az idő.
A Hamisság bebarangolta a világot.
De egyszer csak elfogyott az ő útravalója is,
s amint ment, mendegélt, éppen abba a városba ért, ahol az Igazság lakott.
Hogy esett, hogy nem, bement az Igazság házába, s kért tőle egy falás kenyeret.

Az Igazság mindjárt ráismert a Hamisságra, s azt mondta:

- Szívesen adok, ha megengeded, hogy kiszúrjam az egyik szemedet.

Mit tehetett a Hamisság, meg kellett hogy engedje.

Másnap a Hamisság megint csak elment az Igazsághoz,
mert egyebütt még száraz kenyeret sem adtak,
s az Igazság csak úgy adott kenyeret, ha a másik szemét is kiszúrhatja.

- Szúrd ki a másik szememet is - szólt a Hamisság -, csak adj kenyeret!

Harmadnap a bal karját,
negyednap a jobb karját vágatta le a Hamisság,
csak hogy kenyeret kapjon.
Mikor aztán sem szeme, sem karja nem volt, megkérte az Igazságot, hogy
vezesse el az alá az akasztófa alá, amely alá ő az Igazságot vezette volt.

- Jól van - mondta az Igazság -, elvezetlek. -
S vezette is mindjárt az akasztófa alá, ott leültette, s szó nélkül otthagyta.

Aközben beesteledett,
s az ördögök ismét összegyűltek, hogy
számot adjanak egymásnak, ki mit csinált az elmúlt napokban.
Hanem mielőtt a számadásba fogtak volna, azt mondja a legöregebb ördög:

- Csak várjatok egy kicsit a beszéddel, nézzünk széjjel elébb, nincs-e itt valaki,
mert a múltkoriban valaki hallgatódzott itt, különben a források szájáról nem vették volna el a
követ.

Úgy tesznek, ahogy az öreg ördög mondja,
s hát csakugyan megtalálják az akasztófa alatt a Hamisságot.
Na hiszen, ráesett ahány ördög mind a Hamisságra.
Ütötte-tépte, ki ahol találta.
Egy szempillantás alatt ezer darabra szaggatták,
s még ez sem volt elég: tüzet raktak, elégették, s a porát szélnek eresztették.

El is vitte a szél
a Hamisság porát mindenüvé a világon,
s azóta, ahol ember él, ott hamisság is van.